

เรื่องของ “จิตวิญญาณ”

โดยแท้

ดร.วิฑูรย์ สิมโศภิต
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

คำ ว่า “จิตวิญญาณ” มีความหมายอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือ ล้มเหลวของภารกิจ หรืองานใดๆ เพราะผมเชื่อว่า “จิตวิญญาณ” คือ (อีกหนึ่ง) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success factor: KSF) ขององค์กรใดๆ

ในทัศนะของผมแล้ว “การทำ (งาน) ด้วยจิตวิญญาณ” หมายถึง การทำ (งาน) ด้วยความตั้งใจอย่างสูงยิ่ง (อาจจะตั้งใจเกินร้อยด้วยซ้ำ)

เมื่อขยายความข้างต้นแล้ว จะหมายถึง การทำงานด้วยการมีจิตสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ การทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบด้วยจิตสำนึกแห่งตนเอง การทำงานด้วยความรู้สึกของความเป็นเจ้าของเรื่อง หรือเป็นเจ้าของภาพ การทำงานที่ตั้งใจจะทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย เป็นต้น

อันอาจพอจะสรุปได้ว่า การทำงานด้วย “จิตวิญญาณ” จะเป็นการทำกรงานใดๆ ด้วยใจ ทำงานด้วยสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้งานนั้นสำเร็จเป็นมรรคผลอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและส่วนรวมเป็นสำคัญ

การทำงานที่ทำด้วยความรับผิดชอบของตนเองโดยไม่ต้องคอยให้ใครสั่ง เพราะไม่สั่งก็ควรจะต้องทำอยู่แล้ว และแม้จะไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงแต่เพื่อประโยชน์ขององค์กร หรือเพื่อส่วนรวมแล้ว เราก็ทำ ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ทำด้วย “จิตวิญญาณ” โดยแท้

ตัวอย่างของการทำงานด้วย “จิตวิญญาณ” มีมากมายให้เห็นได้ทั่วไป เช่น

กรณีที่ผู้บริหารไปถึงพื้นที่เกิดอัคคีภัยในทันทีที่ได้ยินข่าว

เรื่องของการเกิดอุบัติเหตุ หรือระเบิดเพลิงไหม้ในโรงงานเป็นเหตุให้คนงานถึงแก่ความตาย หัวหน้างาน รวมถึงผู้จัดการโรงงาน (ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบาดเจ็บพิการของคนงานที่เป็นลูกน้อง) จะต้องไปถึงที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด เพื่อบัญชาการต่างๆ และเพื่อขวัญกำลังใจของลูกน้องคือ ไปด้วย “จิตวิญญาณ” ของคนที่เป็นหัวหน้าที่จะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

กรณีในสำนักงาน เมื่อมีเครื่องปรับอากาศชำรุดแล้วมีน้ำหยดรั่วจากเครื่อง พนักงานหลายคนมองเห็นแล้ว เดินผ่านไปอย่างมองไม่รู้ร้อน แต่มีพนักงานคนหนึ่งเอ้าช่น หรือกะละมังไปรองรับน้ำที่หยดรั่วลงเบื้องพื้น เพื่อไม่ให้พื้นและเบาะเป็นอันตรายต่อคนอื่น

กรณีเดินผ่านถังขยะแล้วมองเห็นเศษกระดาษทิ้งอยู่บนพื้นนอกถังขยะ พนักงานก็ก้มลงเก็บเศษขยะนั้นแล้วทิ้งลงถังขยะ เพื่อไม่ให้ดูรกไม่งามตา

กรณีที่หัวหน้างานเดินผ่านพนักงานที่กำลังทำงานในแผนกอื่น แต่เห็นว่าทำงานไม่ถูกต้อง หรือทำงานอย่างเสี่ยงอันตราย ทั้งที่ไม่ใช่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง แต่ก็เข้าไปแนะนำให้แก่ปรับปรุงให้ถูกต้อง

กรณีการทำงานนอกหน้าที่รับผิดชอบโดยการช่วยเหลือพรรคพวกเพื่อนฝูงในทุกรูปแบบเพื่อให้งานนั้นสำเร็จเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

การทำงานด้วยจิตอาสาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เช่น การร่วมปลูกป่า การอาสาช่วยผู้ประสบอุทกภัย รวมทั้งการทำกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบของ CSR ในโรงงาน (ความรับผิดชอบต่อสังคม)

ทั้งหมดทั้งปวงข้างต้นนี้ ถือได้ว่าเป็นเรื่องของการทำงานด้วย “จิตวิญญาณ” ไม่ว่าจะเป็กรณที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือกรณีที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของตน แต่ทำเพราะคิดว่าควรทำ หรือต้องทำ ไม่ปล่อยให้เสียหาย

แต่หลายครั้งหลายครา การณ์กลับไม่เป็นเช่นนั้น เช่น ดังที่เรา มักจะเจอเจอในห้องประชุม เมื่อผู้บริหารที่นั่งหัวโต๊ะเล่าข่าว หรือพูดถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรอย่างกว้างๆ ถ้าไม่สั่งการให้ใครเป็นเจ้าภาพ ก็จะไม่มีการออกหน้ารับทำงาน หรือปรับปรุงงานนั้นๆ แม้แต่จะเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ ก็ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น เพราะไม่อยากทำงานมาก หลายคนก็คอยแต่จะเกี่ยงงาน หรือเลือกทำางานง่ายๆ ที่สำคัญคือ หลายคนจะคอยแต่การสั่งที่เป็นทางการที่เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

วันนี้ ผมขออนุญาตคัดลอกตัดตอนบทสนทนาธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปรยุต.โต) เรื่อง “ชีวิตกับการทำงาน” ซึ่งได้กล่าวไว้ให้คิด ดังนี้

“งานเป็นเรื่องสำคัญ แต่โดยทั่วไปพูดกันง่ายๆ คนมักมองความหมายของงานเพียงในแง่ว่า เป็นเครื่องช่วยในการเลี้ยงชีวิต มีงานทำก็จะช่วยให้เรามีเงินมีทองใช้และเป็นอยู่ได้ แต่ว่าที่จริงมันไม่ใช่แค่นั้นงานไม่ใช่แค่เงิน อันนี้เป็นความหมายเบื้องต้นที่มองกันง่ายๆ แค่วัตถุ แต่งานนั้นมีความหมายลึกซึ้งลงไปอีกมาก เพราะงานทำให้กิจการ ทำให้โลกนี้ เป็นไปได้ สิ่งที่เราเรียกว่าการพัฒนา หรือการสร้างสรรคตลอดจนกิจการบ้านเมืองทุกอย่างเป็นไปได้ ลองมองต่อไปอีก แคบเข้ามาก็ชีวิตของเรา งานทำให้ชีวิตมีคุณค่า คนที่ได้ทำงานก็จะรู้สึกว่าตัวได้ทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ รู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่า ถ้าอยู่เฉยๆ เลื่อนลอย บางทีก็เกิดความรู้สึกว่าชีวิตนี้ว่างเปล่าไม่มีความหมาย ฉะนั้น งานจึงเป็สิ่งที่ให้ความหมายแก่ชีวิต.....”

ใครไม่รู้ที่เริ่มใช้คำว่า “จิตวิญญาณ ต้องถือว่าสุดยอด เพราะให้ความหมายที่หนักแน่นลึกซึ้งยิ่งนัก ยิ่งเป็นกรณีที่พูดว่า ทำงานด้วยจิตวิญญาณ” แล้ว ยิ่งจะมองเห็นความซึ้งหนักแน่นแบบคูณเต็มที่มี

ความจริงในวันนี้ ก็คือ มีมากมายหลายเรื่องทีสำเร็จลุล่วงได้ (ทั้งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้) ก็เพราะมีคนมากมายที่ทำงานด้วย “จิตวิญญาณ” โดยแท้

